

تفکر انتقادی در اسلام

فاطمه حسنی

تأیید شده

سرشناسه	: حسنی ، فاطمه، ۱۳۵۷ فروردین -
عنوان و نام پدیدآور	: تفکر انتقادی در اسلام/فاطمه حسنی؛ ویراستار محبوبه رضاعلی.
مشخصات نشر	: موسسه اندیشه کامیاب ایرانیان ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ص.
شابک	: 978-600-8546-79-5. ۲۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیا:
موضوع	: تفکر انتقادی
موضوع	: Critical thinking :
موضوع	: تفکر انتقادی در کودکان
موضوع	: Critical thinking in children :
موضوع	: تفکر انتقادی - جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	: کودکان و فلسفه
موضوع	: Children and philosophy:
شناسه غزود	: رضاعلی، محبوبه، ۱۳۵۹ -، ویراستار
رده بندی انگره	: ۱۳۹۵ ت ۵ ج ۳ / ۱۵۹ LB
رده بندی دیویی	: ۲۷۰ / ۱۵۲ :
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۴۲۵۱۸۹

عنوان کتاب	: تفکر انتقادی در اسلام
ناشر	: موسسه فرهنگ انتشاراتی اندیشه کامیاب ایرانیان
دفتر انتشارات	: تهران - خیابان - پیچ شمیران - خ نور محمدی - پلاک ۳۷ -
مؤلف	: واحد ۱۲ - ۷۷۶۴۱۰۸۹ - Email:e_a_kamyab@yahoo.com
ویراستار	: فاطمه حسنی
مدیر تولید	: محبوبه رضاعلی
صفحه آرا	: موسسه آموزشی خوارزمی
طراح جلد	: سید حمید احمدزاده نیک
شمارگان	: امیر هاشمی
نوبت چاپ	: ۱۰۰۰ جلد
چاپ و صحافی	: اول، ۱۳۹۵
ناظر چاپ	: موسسه آموزشی خوارزمی
قیمت	: مهندس پیمان عباد
	: ۲۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۴۶-۷۹-۵
ISBN:978-600-8546-79-5

هر نظام تربیتی اهدافی را پیشاپیش خود تصور کرده و برنامه‌هایی را برای تحقق آن اهداف متناسب با اقتضائات زمانه و التزامات فرهنگی و اجتماعی خود طراحی می‌کند. عصر کنونی دارای ویژگی‌های منحصر به فردی است، عصر کنونی عصر انفجار اطلاعات و هجمه داده‌هاست. عصر حکومت رسانه‌ها بر افکار عمومی است. عصر سرعت گرفتن پیشرفت‌های علمی است. عصر پیچیدگی تحولات اجتماعی می‌باشد. عصر ظهور مکاتب مختلف فکری است. در این عصر لازم می‌تواند به تربیت نسلی با ویژگی‌های مطلوب بپردازیم؛ نسلی که دارای قدرت تحلیل، نقد و ورودی‌های ذهنی و حسی باشد، دارای مهارت فلسفیدن و قضاوت صحیح باشد. با سیرنده مادام العمر باشد، و بیش از آنکه بخواهد صرفاً بداند؛ فکر کند و تولید کننده علم باشد. برای رسیدن به این منظور چاره‌ای جز تقویت مهارت تفکر نقادانه و سنجشگرانه البته با توجه به اقتضائات محیطی و اجتماعی و فرهنگی نداریم. برای بومی سازی این روش ضمن تبیین دقیق این رویکرد آموزشی، شناسایی ناهمخوانی‌های موجود در این روش با مبانی تعلیم و تربیت اسلامی از مزومات کار است.

پرورش تفکر از جمله وظایف هر نظام تربیتی بوده و پرداختن به آن، نیازمند طراحی و به کارگیری الگوهای پرورش مهارت‌های تفکر و تقویت قوه استدلال و نقد در متربیان است. آن چه امروزه محل توجه متخصصان یادگیری علمی بخصوص در زمینه مفاهیم فلسفی و سؤالات بنیادی می‌باشد آن است که همه انسان‌ها فراتر از دارای خصوصیت اندیشیدن و تفکرند و اندیشه و تفکر بیش از هر چیز نیازمند کسب مهارت اندیشیدن است. دانش‌آموزان همانطور که به فراگیری خواندن و نوشتن می‌پردازند، لازم است، نحوه استدلال و داوری صحیح و نقد مشاهدات و اطلاعات پیرامونی‌شان را علی‌الخصوص در چارچوب مسائل اساسی زندگی، بیاموزند و در مرتبه‌ای بالاتر شیوه فکر کردن خود را ارزیابی نمایند. با توجه به گسترش روز افزون آموزش تفکر انتقادی در دنیا و ورود این مبحث در قالب واحدهای درسی در برخی دانشگاه‌ها و در قالب برنامه درسی «آموزش فلسفه برای کودکان» در برخی مراکز آموزشی، توجه به برخی نکات حائز اهمیت است. تکوین الگوی امروزی آموزش بر مبنای روش تفکر انتقادی در فرهنگ غرب، خواه ناخواه آن را با التزامات فرهنگی و اجتماعی و سیاسی خاصی همراه کرده است. واضح است که هر نظام آموزشی ساختاریافته بر مبنای

مبانی فلسفی و انسان‌شناسانه برخاسته از درون مایه فرهنگی و با توجه به مؤلفه‌های اجتماعی خاص خود شکل می‌گیرد. بنابراین بدون شناخت و تحلیل پیش‌فرض‌ها و مبانی فلسفی این رویکرد آموزشی و نیز بدون لحاظ نمودن مبانی فلسفی تعلیم و تربیت اسلامی برخاسته از متون وحیانی و کلام بزرگان دین و متفکران در این عرصه و بدون ملاحظه مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه امروزی ایران اسلامی و اسناد بالادستی مدون شده در سالهای اخیر مانند فلسفه سند ملی آموزش پرورش جمهوری اسلامی، نمی‌توان این الگو را به طور محض در نظام آموزش و تربیتی ایران اسلامی به کار گرفت و در انتظار نتایج مطلوب بود.

www.ketab.ir

فهرست

صفحه	عنوان
۶	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	تبیین رویکرد تفکر انتقادی
۱۱	معنا و مفهوم تفکر انتقادی
۱۴	مفکر انتقادی و شبه تفکر انتقادی
۱۵	تفکر انتقادی به عنوان یک محصول یا فرایند
۱۷	تلاش برای پس یک تعریف جامع
۱۸	تفاوت رویکرد تفکر انتقادی با انواع دیگر رویکردهای تفکر
۲۳	فصل دوم
۲۳	مبانی تفکر انتقادی
۲۳	مبانی فلسفی
۲۳	اندیشه های دوره کلاسیک
۲۴	اندیشه های دوره رنسانس
۲۸	عصر روشن گری
۳۰	اندیشه های معاصر
۴۶	مبانی روان شناختی
۴۷	دیدگاه شناختی ژان پیاژه
۴۹	دیدگاه ویگوتسکی
۵۳	فصل سوم
۵۳	مؤلفه ها، ویژگی ها و رویکردها
۵۳	مؤلفه های تفکر انتقادی
۵۵	ضرورت توجه به هر دو مؤلفه تفکر انتقادی
۵۶	مهارت ها و تمایلات در تفکر انتقادی
۵۸	رویکردهای تفکر انتقادی
۵۹	تفکر انتقادی به عنوان یک مهارت عام
۶۱	تفکر انتقادی به عنوان یک مهارت در حوزه خاص

فصل چهارم ۶۵

آموزش مبتنی بر تفکر انتقادی ۶۵

تفکر انتقادی در آموزش و پرورش ۶۵

فقدان تفکر انتقادی ۶۶

پرورش تفکر انتقادی ۶۸

پرورش مهارت های تفکر انتقادی ۶۹

آموزش مبتنی بر دیالوگ ۷۱

بهره گیری از فنون طرح پرسش ۷۳

یادگیری مبتنی بر هدایت ۷۴

یادگیری ۷۵

آموزش بر مبنای مورد کا ۷۵

آموزش راهبردهای شناخت ۷۶

پرورش تمایلات تفکر انتقادی ۷۷

موانع تفکر انتقادی ۷۸

باورهای معرفتی در تفکر انتقادی ۸۱

مؤلفه های کلاس درس مبتنی بر تفکر انتقادی ۸۳

فصل پنجم ۸۷

سنجش تفکر انتقادی ۸۷

شیوه های سنجش تفکر انتقادی ۸۸

ابزارهای سنتی سنجش تفکر انتقادی ۹۱

مسایل و مشکلات سنجش تفکر انتقادی ۹۹

فصل ششم ۱۰۳

تعقل و تفکر انتقادی در منابع اسلامی ۱۰۳

اهمیت تفکر نقادانه در قرآن و روایات ۱۰۳

تفکر در لغت ۱۰۴

مفهوم تفکر در قرآن ۱۰۴

رابطه مفهوم قرآنی «تفکر» با «تعقل» و مراتب آنها ۱۰۶

سیر تفکر انتقادی در تربیت اسلامی ۱۰۷

مراحل تفکر و تعقل انتقادی ۱۰۸

مرحله اول : سمع و نظر نقادانه ۱۰۸

مرحله دوم : ارزیابی مشاهدات و شنیده ها و شکل گیری علم و شناخت ۱۱۲

۱۱۳.....	مرحله سوم : عبرت و تذکر.....
۱۱۵.....	مرحله چهارم : برداشت آیه گونه از حقایق عالم.....
مرحله پنجم : تعقل انتقادی : شکل گیری نظام معیار توحیدی (حق) در شناخت(باورها)	
۱۱۷.....	و عمل (بایدها و نبایدها).....
۱۲۰.....	موانع تفکر و تعقل انتقادی در تربیت اسلامی.....
۱۲۳.....	فصل هفتم
۱۲۳.....	تبیین و تطبیق تحلیلی اهداف و مبانی.....
۱۲۳.....	بررسی تطبیقی اهداف.....
۱۲۳.....	اهداف رویکرد تفکر انتقادی و آموزش فلسفه برای کودکان.....
۱۲۵.....	اهداف : نظام تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی.....
۱۲۸.....	تبیین حقیقی اهداف دو رویکرد.....
۱۲۹.....	بررسی تطبیقی مبانی.....
۱۳۰.....	مبانی هستی شناختی.....
۱۳۰.....	جهان شناسی در رویکرد تفکر انتقادی.....
۱۳۱.....	جهان شناسی در رویکرد تربیت اسلامی.....
۱۳۴.....	مقایسه جهان شناسی در هر دو دیدگاه.....
۱۳۵.....	مبانی انسان شناسی.....
۱۳۶.....	انسان شناسی در رویکرد تفکر انتقادی.....
۱۳۷.....	انسان شناسی در رویکرد تعلیم و تربیت اسلامی.....
۱۴۹.....	مقایسه انسان شناسی در هر دو دیدگاه.....
۱۵۲.....	منابع و مآخذ
۱۵۲.....	منابع.....
۱۵۲.....	منابع فارسی.....
۱۵۴.....	منابع غیر فارسی.....